

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

22. Typus narrationis politicæ, stylo sublimi & magnifico.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

προβοσκίδα, ἀρετὴν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα κο-
μίσει, καὶ παρέμενον ὡς φίλα φίλος πιστός, καὶ
τὴν ἑνοσίχθονα. Ὡς ἀνδρῶν ποικίλοι, καὶ
περὶ τὰ πικρὰ μὲν καὶ τὰ γαλήνια φόρον αἰεὶ ἐπὶ ἀρι-
στά τε χορεύοντες, οἳ δὲ τοῖς κινδύνοις προδόνται, καὶ
μάκρην καὶ εἰς οὐδὲν τὸ τῆς φιλίας ὄνομα κρα-
τοῦντες!

Cum Indus quispiam elephantum album pul-
lum offendisset, atque hunc etiam tunc te-
nerum aluisset, & paulatim mansuefecisset,
eoque deinde vcheretur, & belluam amaret,
& vicissim redamaretur ipse, ac simul suam e-
lephantus educationem cum maximis amicitia
officijs huic Indo compensaret: Indorum
rex id intelligens, muneri proposuit sibi ele-
phantum mitti: Is, ut vehementi rivalitate
flagrans amatoris, dolebat si hunc alius quam
ipse esset habiturus, itaque negans se daturum,
vna cum elephanto in desertissimam regio-
nem per fugit: Rex autem id agere ferens, ad e-
um insequendum misit, qui Indo auferrent si-
mul, & illum comprehensum ad pecuniam reda-
cerent. Cum igitur eò venissent ubi erant
transfuga, comprehenderetque aggressi fuisset,
ex superiori loco lapidibus eos homo ap-
petebat, pariterque elephantus, ut iniuria insi-
gni accepta, illorum impetum repellebat. Vbi
autem Indus lapidatione facta percussus præ-
ceps deiectus fuisset, elephantus, hominum
more acerrimè se tuentium, pro suo nutritio,
quem corpore tegebat, cum propugnauit,
tum verò ex inuadentibus partem occidit, par-
tem in fugam impulit: tum altorem promu-
scide circumplexus ad stabula inuexit, ac tan-
quam amicus permansit fidelis, amico bene-
uolentiam ostendens, qua admirabili suam e-
ducatorum proferebatur. O sceleratos ho-
mines, qui mensas, culinas, & sartaginum stri-
dores sequuntur, & prandia quaerunt in peri-
culis autem amicitia iure temerè violato
pollutòque, amicos de-
serunt.

Typus narrationis politicae, stylo sublimi,
& magnifico.

CAPVT XXII.

Sed vna apud Cicronem Regina cæterarum
Verrina 3. quæ incipit à topographiæ de-
scriptione Lamplaci vrbs, in quam Verres a d-
uenit.

Deducitur iste ad Ianitorem quendam ho-
spitem, comitesque eius apud cæteros hospi-
tes collotantur: Ut mos erat istius, atque ut e-
sua libidines flagitiosæ facere admonuerant,
statim negotium dat illis suis comitibus ne-
quissimis, turpissimisque hominibus, ut vide-
ant, & inuestigent, ecquæ virgo sit, aut mulier
digna, quam obrem iste Lamplaci diutius com-
moraretur. Erat comes eius Rubrius quidam,
homo factus ad istius libidines, qui miro arti-
ficio quocumque venerat, hæc inuestigare
omnia solebat: is ad eum rem istam defert,
Philodamum esse quendam genere, honore,
copijs, existimatione facilè principem Lam-
placenorum: eius esse filiam, quæ cum patre
habitarer, propterea quòd virum non haberet,
mulierem eximia pulchritudine, sed eam sum-
ma integritate, pudicitiaque existimari. Ho-
mo, ut hæc audiret, sic exarsit ad id, quod non
modò ipse nunquam viderat, sed ne audierat
quidè ab eo, qui ipse vidisset, ut statim ad Phi-
lodamum migrare se diceret velle. Hospes ia-
nitor, qui nihil suspicaretur, veritas, ne quid in
se offenderit, hominem summa vi retinere cepit.
Iste, qui hospitis relinquendi causam re-
perire non posset, alia sibi ratione viam muni-
re ad stuprum cepit: Rubrium, delicias suas, in
omnibus eiusmodi rebus adiutorem suum, &
consciū, parùm lautè diuersari dicit: ad Phi-
lodamum deduci iubet, quod ubi est Philoda-
mo nunciatum, tamen si erat ignarus, quantum
sibi, ac liberis suis iam tum mali constitueret,
tamen ad istum venit, ostendit munus
suum illud non esse: se eum suæ partes essent,
hospitem recipiendum, tamen ipsos tan-
tum prætores, & Consules, non Legato-
rum asseclas recipere solere. Hæc qui vna capi-
ditate raperetur, totum illius postulatam, cau-
samque neglexit, per vim ad eum qui recipere
non debebat, Rubrium deduci imperauit.
Hic Philodamus, posteaquam ius suum
vincere non potuit, ut humanitatem con-
sue-

suetudinem que retineret, laborabat. Homo, qui semper hospitalissimus, amicissimusque nostrorum hominum existimatus esset, noluit videri ipsum illum Rubrium inuitus in domum suam recepisse: Magnifice, & ornate, ut erat, impietatis inter suos copiosus conuiuium comparat, rogat Rubrium, ut quos ei commodum sit, inuitet, locum sibi soli, si videatur, relinquat: ut etiam filium suum lectissimum adolescentem, foras ad propinquum suum quendam mitteret ad cenam. Tum Rubrius istius comites inuitat, eos omnes. Verres certiores facit, quid opus esset. Maturè veniunt, discumbitur: fit sermo inter eos, & inuitatio, ut Græco more biberetur; hospes hortatur, poscunt maioribus poculis: celebratur omnium sermone, lætitiæque conuiuium. Posteaquam satis res Rubrio calere visa est: Quæso, inquit, Philodame, cur ad nos filiam tuam non inuadè vocari iubes? homo, & qui summa grauitate, & id ætatis, & parens esset, obstupuit hominis improbi dicto. Instare Rubrius: Tum ille, ut aliquid responderet, negauit moris esse Græcorum, ut in conuiuiis virorum accumberent mulieres. Hic tum alius, ex alia parte; Enim uerò ferendum hoc non est, vocetur mulier, & simul seruis suis Rubrius, ut ianuam clauderent, & ipsi ad fores assisterent imperat: quod ubi ille intellexit, id agi, atque id parari, ut filia suæ vis afferretur, seruos suos ad se vocat, his imperat, ut se ipsum negligant, filiam defendant, excurrat aliquis, qui hoc tantum domesticum mali filio suo nunciet. Clamor interea fit tota domo, pugna inter seruos Rubrii, atque hospitis, iactatur domi suæ vir optimus, & homo honestissimus, pro se manus quisque affert, aqua deinde feruenti à Rubrio Philodamus perfunditur. Hæc ubi filio nunciata sunt, statim exanimatus ad ædes contendit, ut & vitæ patris, & pudicitia sororis succurreret: omnes eodem animo Lampfaceni simul: ut hoc audierunt, quod eos tum Philodami dignitas, tum iniuriæ magnitudo mouebat, ad ædes noctu conuenerunt. Hic lictor istius Cornelius, qui cum eius seruis erat, à Rubrio quasi in præsidio ad auferendam mulierem collocatus occiditur, serui nonnulli vulnerantur. Ipse Rubrius in turba fangiatur, iste qui sua cupiditate tantos tumultus concitatos videret, cupere aliqua euolare, si posset, &c.

Hæc vna, ut optimum iuuentuti exemplar proponi potest.

Narratio, & hypotyposis pulchra, de pauperis filio, qui pro diuite amico pugnavit vsque ad necem in certamine gladiatorio.

CAPVT XXIII.

A Lebat deuorum corpus grauior omni fame lagina, & inter debita noxæ mancipia contemptissimus tyro gladiator, ut nouissimè perderem calamitatis meæ innocentiam, discibam quotidie scelus. Hæc tamen omnia sustinui, tuli, ad eodè difficile est etiam sua causa mori. Etiam dies aderat, iamque ad spectaculum supplicij nostri populus conuenerat; iam ostentata per arenam periturorum corpora mortis suæ pompam duxerant, se debat sanguine nostro fauorabilis dominus, cum cuius, ut interiecto mari, non fortunam quisquam nosse, non natales, non patrem poterat, vna tamen res. faceret apud quosdam miserabilem, quod videbar, inique comparatus, certa enim arenæ destinabar victima, nemo munerario vilis stererat.

Fremebant ubique omnia apparatus mortis, hic ferrum acuebat, ille accendebat ignibus laminas, Hinc virgæ, inde flagella afferebantur, omnes piratas putares.

Sonabant clangore ferali tubæ, illatisque Libitinæ toris funus ducebatur ante mortem. Vbiq; vulnera, gemitus, eror, totum in oculis periculum.

Si quid est in me abdicatione dignum, iudices, agnosco, quod in hæc amicum meum misi. Est quidem felicibus diffisus vera miseriarum estimatio: figurate tamen, qui tunc animus mihi, quæ cogitatio fuerit. Namque & natura redit in extremis tristis præteritæ voluptatis recordatio, & mihi cum generis conscientia, cum fortunæ conscius aliquando fulgor, cum liberalibus artes, cum omnia quondam honestiora munerario meo, domus, familia, amici, ceteraque nunquam videnda in vltima mortis expectatione succurrerent, tenenti seruilis arma, & ignominiosa morte perituro, tum (si vlla miseris fides est) quid horum omnium ignari agerent propinqui? nihil peius de fortuna mea suspicantes, quàm quod scripseram, illud tamen grauissimum, quod patrem, qui tandiu non veniret, captum putabam. Ergo ro-

Pauperis filius pro diuite pugnat.

Quintus de 9. f. 2. 6. p. 2. Sagina gladiatorio. Gladiatoris tyronis discipulus quidam die scelus. Pemp gladiatorio.

Gladiatoris apparatus.

Voluptatis recordatio in miseriarum.